

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 marca 2016 roku - znak (...) - Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przeliczył kapitał początkowy Z. S. i ustalił jego wartość na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 111.936,22 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego ZUS przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w wysokości 876,23 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy, tj. 71,77%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 71,77 % przez kwotę bazową (1.220,89 zł). Organ rentowy uwzględnił Z. S. okresy składkowe

w wymiarze 20 lat, 4 miesięcy i 21 dni, tj. 244 miesięcy oraz okresy nieskładkowe

w wymiarze 2 lat, 5 miesięcy i 7 dni, tj. 29 miesięcy i 1 rok, 5 miesięcy i 25 dni okresów sprawowania opieki nad dziećmi, tj. 17 miesięcy. Organ rentowy wskazał, że okresy opieki nad dzieckiem zostały przeliczone przy zastosowaniu art. 174 ust. 2a ustawy emerytalnej,

tj. przy zastosowaniu przelicznika 1,3 % za każdy rok. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 93,19 %. Do obliczenia wskaźnika przyjęto okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie 24 lata, 3 miesiące i 23 dni. Średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy.

/decyzja z dnia 14 marca 2016 roku - plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 16 marca 2016 roku - znak (...) - Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 12 stycznia 2016 roku, przeliczył emeryturę Z. S. od dnia 1 stycznia 2016 roku, tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek. Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 292.405,79 zł, średnie dalsze trwanie życia - 247,50 miesięcy, a wyliczona kwota emerytury - 1.181,44 zł. Jej wysokość po ostatniej waloryzacji, od dnia 1 marca 2016 roku, wyniosła 1.401,43 zł brutto. Wysokość świadczenia do wypłaty wyniosła 1178,30 zł.

/decyzja - k. 243 plik I akt ZUS/

Odwołanie od ww. decyzji w dniu 7 kwietnia 2016 roku złożyła Z. S.. Podniosła, że organ rentowy nieprawidłowo ustalił wymiar okresu sprawowania opieki nad dziećmi. Wskazała, że ma 4 dzieci, w tym syna M., którego urodziła 2 lutego 1970 roku, a czas sprawowania opieki nad nim nie został uwzględniony.

/odwołanie - k. 2, odwołanie - k. 2 akt VIII U 811/16/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonych decyzjach. ZUS wskazał, że staż pracy wnioskodawczyni został uzupełniony okresami opieki nad dziećmi, tj.: od 30 kwietnia 1972 roku do 11 października 1972 roku, od 29 marca 1975 roku do 29 marca 1976 roku, od 10 sierpnia 1976 roku do 20 sierpnia 1976 roku, zgodnie z art. 7 pkt 5 ustawy emerytalnej.

/odpowiedź na odwołanie - k. 7 - 8; odpowiedź na odwołanie - k. 3 - 4 akt VIII U 811/16/

Postanowieniem z dnia 26 września 2016 roku Sąd Okręgowy w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 219 k.p.c. połączył sprawę VIII U 811/16 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą VIII U 810/16.

/postanowienie - k. 12 akt VIII U 811/16/

Na rozprawie w dniu 26 września 2016 roku wnioskodawczyni poparła odwołanie i oświadczyła, że organ rentowy nie uwzględnił okresu opieki nad synem M., urodzonym (...). Organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko i wniósł

o oddalenie odwołanie, oświadczając, że dysponował jedynie 3 aktami urodzenia pozostałych dzieci. Z uwagi na to, że okresy opieki pokrywały się z okresami zatrudnienia, uwzględnione zostały okresy zatrudnienia - jako korzystniejsze.

/stanowiska stron - e-protokół z dnia 26 września 2016 roku - 00:01:34 - 00:12:20 - płyta
- k. 28/

Na rozprawie w dniu 11 stycznia strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie. Wnioskodawczynie oświadczyła, że nie kwestionuje dokonanego przez ZUS hipotetycznego wyliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu sprawowania opieki na synem M..

/stanowiska stron - e-protokół z dnia 11 stycznia 2017 roku - 00:00:44 - 00:02:40 - płyta
- k. 40/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona Z. S. urodziła się w dniu (...).

/okoliczność bezsporna, a nadto: wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego
- k. 262 akt ZUS/

W dniu 12 stycznia 2016 roku Z. S. złożyła wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego. Zaznaczyła w nim, że wnosi o ponowne ustalenie kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu sprawowania opieki nad dziećmi po 1,3 % podstawy wymiaru kapitału początkowego za każdy rok tego okresu.

/okoliczność bezsporna, a nadto: wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego
- k. 262 akt ZUS/

W dniu 2 lutego 1970 roku wnioskodawczynie urodziła swoje pierwsze dziecko - syna M. D.. Później wnioskodawczynie urodziła jeszcze troje dzieci.

/okoliczność bezsporna, a nadto: akt urodzenia - k. 25/

Zaskarżoną decyzją z dnia 14 marca 2016 roku - znak (...) - 2010 - organ rentowy uwzględnił wnioskodawczynie następujące okresy sprawowania opieki nad trójką dzieci: od 30 kwietnia 1972 roku do 11 października 1972 roku, od 29 marca 1975 roku do 29 marca 1976 roku, od 10 sierpnia 1976 roku do 20 sierpnia 1976 roku, w łącznym wymiarze 1 rok, 5 miesięcy i 25 dni okresów sprawowania opieki nad dziećmi, tj. 17 miesięcy. ZUS nie uwzględnił okresu sprawowania opieki nad synem M. D.. Uwzględniono wnioskodawczynie okresy składkowe w wymiarze 20 lat, 4 miesięcy i 21 dni, tj. 244 miesięcy oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 2 lat, 5 miesięcy i 7 dni, tj. 29 miesięcy.

/okoliczność bezsporna, a nadto: decyzja z dnia 14 marca 2016 roku - plik II akt ZUS/

Hipotetyczna wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosłaby 117.246,00 zł, przy uwzględnieniu okresów sprawowania opieki nad dziećmi w wymiarze 2 lat, 10 miesięcy i 1 dzień, tj. 34 miesięcy - w tym okresie od dnia 25 grudnia 1970 roku do 29 kwietnia 1972 roku, kiedy wnioskodawczynie sprawowała opiekę nad synem M. D.. Wówczas współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósłby 96,36 %. Wyliczenie emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej z uwzględnieniem hipotetycznego wyliczenia wysokości kapitału początkowego spowodowało wzrost kapitału początkowego do kwoty 306.278,66 zł, a tym samym emerytura na dzień przyznania wyniosłaby 1.237,49 zł, od 1 stycznia 2016 roku - 1.459,13 zł, a po waloryzacji od dnia 1 marca 2016 roku - 1.462,63 zł.

Bez zmian pozostał wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy, tj. 71,77%.

/hipotetyczne wyliczenie - k. 29 - 36/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS. Tak ustalony stan faktyczny nie był sporny pomiędzy stronami. Hipotetyczne wyliczenie wysokości kapitału początkowego i emerytury dokonane przez ZUS nie było w żaden sposób kwestionowane przez ubezpieczoną.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwwołanie jest zasadne i podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 ze zm.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2).

Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 1 stycznia 1999 roku (ust. 3).

Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12 (art. 174 ust. 1 ww. ustawy).

Jak stanowi art. 174 ust. 2 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 ww. przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Natomiast ust. 7 art. 174 stanowi, że do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku.

Ustęp 8 analizowanego przepisu stanowi zaś, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego

i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku według określonego w ustawie wzoru. Wartość współczynnika, obliczonego na podstawie ust. 8, w zależności od płci, wieku ubezpieczonego oraz stażu ubezpieczeniowego w dniu 31 grudnia 1998 r., przedstawiona jest w tabeli, stanowiącej załącznik do ustawy (ust. 13).

Średnie trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osoby w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy, co wynika z Komunikatu Prezesa Głównego Urzędu statystycznego w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 ze zm.) podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym złożono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Powołany ust. 6 stanowi, że na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Zgodnie z ust. 4 i ust. 5 art. 15 ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,
- 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty oraz

mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%.

Natomiast w myśl art. 16 cytowanej ustawy przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2, przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu.

W związku z treścią zacytowanych przepisów można stwierdzić, że kwota kapitału początkowego zależy od długości udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed 1 stycznia 1999 rokiem, podstawy wymiaru oraz współczynnika proporcjonalnego do wieku ubezpieczonego, który służy do obliczenia tzw. części socjalnej.

W myśl art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w ust. 1a i 1b, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184. Wiek emerytalny dla kobiet urodzonych w okresie do dnia 31 grudnia 1952 roku wynosi co najmniej 60 lat (ust. 1a pkt 1).

Podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi, zgodnie z art. 25 ustawy emerytalnej kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Emerytura, ustalana według zreformowanych zasad dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony

w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego,
z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 (art. 26 ust. 1 ustawy emerytalnej).

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawczyni nie kwestionowała, że najkorzystniejszym wariantem jest emerytura przyznana na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej.

Kwestię ponownego ustalania kapitału początkowego reguluje zaś art. 175 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 748 ze zm.), zgodnie z którym ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114.

Stosownie do art. 114 ust. 1, prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie był sposób ustalania przez organ rentowy wysokości kapitału początkowego i wysokości emerytury. ZUS nieprawidłowo ustalił bowiem wymiar podlegających uwzględnieniu okresów sprawowania przez wnioskodawczynię opieki nad każdym z dzieci.

Stosownie do art. 174 ust. 2 a ustawy emerytalnej w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 5 marca 2015 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2015 r., poz. 552) przy ustalaniu kapitału początkowego okresy niewykonywania pracy, o których mowa w art. 7 ust. 5 ustawy emerytalnej tj. urlopy wychowawcze oraz urlopy bezpłatne udzielane z powodu opieki nad dziećmi oblicza się przyjmując po 1,3 % podstawy wymiaru kapitału początkowego za każdy rok tych okresów -art. 53 ust 1 pkt 2 ustawy emerytalnej.

Przepis art. 7 ust. 5 cytowanej ustawy stanowi, iż okresami nieskładkowymi są okresy przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem: a) w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat, b) na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje zasiłek pielęgnacyjny - dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko.

W ocenie sądu nie ulega wątpliwości, że wnioskodawczyni sprawowała opiekę na dzieckiem, która powinna być zaliczona do okresów nieskładkowych określonych w art. 7 pkt 5 lit. a.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dostępnej dokumentacji, co dało Sądowi podstawę do oceny prawidłowości zaskarżonych decyzji

w świetle zarzutów ubezpieczonej. Z przedłożonego aktu urodzenia wynika bezspornie, że w dniu 2 lutego 1970 roku wnioskodawczyni urodziła syna. Organ rentowy miał możliwość ustalenia tej okoliczności, nie wezwał jednak wnioskodawczyni do złożenia aktu urodzenia syna, co uczynił dopiero Sąd w toku niniejszego postępowania.

Organ rentowy w ramach hipotetycznego wyliczenia ustalił, że w okresie od 25 grudnia 1970 roku do 29 kwietnia 1972 wnioskodawczyni sprawowała opiekę nad synem M. D.. Wnioskodawczyni nie kwestionowała tych ustaleń.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że ustalił wysokość kapitału początkowego Z. S. oraz przeliczył jej emeryturę od dnia 1 stycznia 2016 roku przy uwzględnieniu okresu sprawowania opieki nad synem M. urodzonym w dniu

2 lutego 1970 roku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego z pouczeniem o apelacji.

6 lutego 2017 roku

M.U.